

## ‘Geluk kan ook zijn: je ego niét bevredigen’



Televisiester Lynn Van Royen en acteur en auteur Peter De Graef. Beeld Wouter Van Vooren

De Amerikaan Henry Darger liet een enorm oeuvre na, dat pas na zijn dood aan het licht kwam. Maar kun je een kunstenaar zonder enige zichtbaarheid wel kunstenaar noemen? Peter De Graef en Lynn Van Royen over hun nieuwe voorstelling en de omgang met succes.

♦ Exclusief voor abonnees door [EVELYNE COUSSENS](#) - 27 september 2019, 6:00

Het is een verrassend duo: acteur en auteur Peter De Graef (61), die vooral in het theater bekendheid geniet, en de jonge televisiester Lynn Van Royen (30), die na haar rollen in *Beau Séjour* en *De luizenmoeder* wellicht niet meer onopgemerkt over straat gaat. Tenzij voor Peter De Graef, die schoorvoetend toegeeft dat hij Van Royen voor hun eerste ontmoeting moest googelen. Van Royen, verontwaardigd: “Ik heb nog les van jou gekregen, Peter!” Een goede start voor een gesprek over de relatieve waarde van bekendheid.

De laatste maanden verdiepten De Graef en Van Royen zich samen met regisseur Thomas Janssens in het leven van een kunstenaar die tijdens zijn leven nooit erkenning genoot: de Amerikaanse outsider Henry Darger (1892-1973), met als resultaat het stuk *Het koninkrijk van Henry Darger*.

Darger was een wat vreemde eenzaat en pas toen zijn appartement werd leeggemaakt, ontdekten zijn huisbazen een indrukwekkend oeuvre aan geschriften, collages en schilderijen, met als pièce de résistance een 15.000 pagina's tellende graphic novel over de 'Vivian Girls': zeven onschuldige zusjes die ten strijde trekken tegen de verdorven 'Glandelinians'. Mythisch materiaal, op de grens tussen gek en geniaal.

Dargers verbeeldingswereld moet intens en heftig zijn geweest; leefde hij vooral in zijn fictie? De Graef: "Ik denk dat iedereen fictie gebruikt om grip te krijgen op de chaotische werkelijkheid. Of het nu gaat om religie, exacte wetenschappen of kunst: het zijn systemen die moeten verbergen dat we maar wat rondgraven als blinde mollen." Van Royen: "Het hoeft daarom nog geen vlucht te zijn. Ik heb er mijn beroep van gemaakt, niet omdat ik de werkelijkheid ondraaglijk vind, maar omdat het plezierig is, dat spel."

Van Royens spelplezier werd al opgemerkt: vorig jaar kreeg ze voor haar rol in *Beau Séjour* de prijs voor beste actrice op het Festival de Télévision de Monte-Carlo. Ook Peter De Graef werd in de loop van zijn carrière meermaals gelauwerd als acteur en auteur. Toch kijken beiden met een nuchtere blik naar die publieke erkenning. Van Royen: "Zo'n prijs is fijn, maar ik streef er niet bewust naar en het zorgt er al helemaal niet voor dat ik de toekomst vanaf nu superzelfverzekerd aanvat. Een bekroning voor een rol die je hebt gespeeld, zegt niets over wat nog moet komen, toch?"

Voor De Graef snijdt de worsteling met het 'succes' dieper: het gevecht van de mens met zijn ego is de rode draad door zijn spreken, schrijven en spelen. De Graef: "Voor een acteur is een ego een gevaarlijk beestje, want als je met je ego op het toneel stapt is het *foutu*. Mijn ervaring is dat acteren één grote oefening is in nederigheid. Acteren kan iedereen, maar slechts weinig mensen kunnen voorbijgaan aan hun ego, of anders gezegd: aan het verlangen om te schitteren en aan de angst om af te gaan."

Van die obstakels had Darger alvast geen last, of zoals zijn huisbaas in *The New York Times* liet optekenen als verklaring voor de ruwe aantrekkingskracht van zijn schilderijen: "*There's no hypocrisy in them. He was not thinking of an audience.*" Maar kan dat wel, je als kunstenaar bevrijden van de blik van een publiek? De Graef knikt heftig – hij deed het zelf al. De Graef: "Ik wilde romancier worden, maar kreeg van de uitgeverijen enkel vernietigende leesverslagen terug. Gelukkig is schrijven geen misdaad, dus besloot ik door te gaan, puur voor mijn eigen plezier."

Ook als ik na tien jaar niet zou zijn ontdekt, zou ik blijven schrijven. Telkens als ik me afvraag of iets goed genoeg is of wat 'ze' ervan gaan denken – alle angsten die een writer's block voeden – probeer ik terug te keren naar die ene essentiële vraag: 'Heb ik plezier?'"

Plezier, spelplezier, creativiteit – het zijn woorden die steeds weer worden aangevoerd om een dam op te werpen tegen vragen rond succes, ego en erkenning. Van Royen luistert aandachtig. Nog niet eens zo lang geleden was De Graef aan de Brusselse theaterschool RITCS haar docent, en in deze samenwerking leert ze opnieuw zaken bij van hem, vindt ze. Van Royen: "Wat Peter zegt, getuigt van een grote levenswijsheid: zijn inzichten verruimen mijn denken. Ik herken me wel in zijn filosofie. Ook ik ben gedreven, ja, maar enkel om de dingen te doen die ik wil doen. Als je niet dicht bij jezelf blijft, bouw je op een leeg gat, en dan stort op een gegeven moment alles in."

Misschien was Henry Darger, die als kunstenaar nooit aan enige verwachting moest beantwoorden, op die manier wel een gelukkig man, denkt De Graef. "Wij vinden het leven van Darger tragisch omdat zijn kunst niet werd gezien, maar de vraag is hoe ongelukkig hem dat werkelijk heeft gemaakt. Er zijn andere manieren om gelukkig te worden dan het bevredigen van je ego. Er is een zwijgende minderheid van mensen die dat weet. Zij leiden een leven in alle stilte, doordrongen van een geheim dat onze westerse samenleving stilaan is vergeten: het geheim van de tevredenheid."

**Première 27/9 in CC de Werf in Aalst. [Ccdewerf.be](http://Ccdewerf.be), [huubcolla.be](http://huubcolla.be)**